

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik, dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrtletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrtletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglasil): Trikrat razdeljena petih vrstah 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglaševanju znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 10.

V Ljubljani, dne 17. maja 1913.

Leto I.

Svojim cenjenim čitateljem

in naročnikom naznanjamo, da bomo od prihodnje številke naprej prinašali v „Domačinu“ tudi slike odličnih oseb, podobe najnovejših dogodkov in za čitatelja časopisa važnih krajev.

Skrbeli bomo tudi za zanimive podlistke in druge za preprosto ljudstvo važne novosti in nasvete v gospodarskem in kmetijskem oziru.

Prosimo pa, da nam vsak čitatelj skuša pridobiti kar največ novih naročnikov, zakaj čim več bo naročnikov, tem bolj zanimiv in za preprosto ljudstvo važen in priljubljen časopis bo „Domačin“.

Upravništvo „Domačina“.

Razrešitev krize.

Tesnobna bojazen, ki je še pred tednom dni tlačila in morila naša srca, je odstranjena. Prestali smo velekritične dneve, v katerih je bil evropski mir silno ogrožen. Avstro-ogrška država je z vso odločnostjo vsemu svetu pokazala, da je njene potrpežljivosti konec in da ima v svojih narodih dovolj sredstev in moči, da zadobi svojim zahtevam veljavo, če ne mirnim putem, pa z mečem v roki. Dolgo je trajalo, da je naša država svoje sovražnike opozorila s krepkimi in odločnimi besedami: Dotlej in ne dalje!

V preteklem tednu smo torej imeli mnogo razvnetja in neprijetnosti. Upiranje Črne gore in njena izjava, da ne preda Skadra, neprijeten način, s katerim se je ravnalo na Cetinju s poslaniki velesil, je vodilne kroge v naši državi dovedlo do prepričanja, da zahteva ugled naše monarhije končno odločen na-

stop. Avstro-Ogrska se je torej vkljub svoji nadčloveški miroljubnosti odločila, Črni gori staviti ultimatum in je izjavila na londonski konferenci poslanikov, da si pridržuje prostost v svojih sklepih in dejanjih. Baš v tem času pa je črnogorski prestolonaslednik mirno korakal v Skader in v nekem manifestu slovesno izjavil, da proglasi Skader za glavno mesto Črne gore. Essad paša se je dal proglasiti za albanskega kneza in je odstopil mesto Skader po pogodbi Črni gori. Tako se je spor od dne do dne še poostril in vsak dan nam je prinašal drugo sliko o mednarodnem položaju. Avstro-Ogrska je bila odločena, da ne zahteva le izpraznitve Skadra, marveč da hoče tudi izvesti pacifikacijo Albanije. Italija, ki se je začetkom obotavljala in iz umljivih nagibov nasprotovala vsakemu energičnemu postopanju proti Črni gori, je bila prisiljena, udeležiti se akcije proti Albaniji, ker je obstojala po njenem mnenju nevarnost, da Avstrija sploh več ne zapusti Albanije in jo okupira, dočim je po pogodbi bila albanska zemlja razdeljena v severno avstrijsko in južno italijansko polovico. Nemčija je izjavila, da podpira akcijo naše države in tako je bila tromeđa zedinjena. Nasproti temu pa se je morala tripelententa počasi umikati. Konferenca poslanikov se je odgodila od četrtega na ponedeljek. Med tem časom pa se je razburjenost tako poostrila, da se je že v nedeljo po kronskem svetu raznesla govorica, da so naše čete že na poti. Zavlačevalna taktika tripelentente pri takem razpoloženju ni mogla več pomagati. Avstrijski poslanik se je le „iz spoštovanja pred velesilami“ udeležil ponedeljkove konference in izjavil, da Avstrija svojega storjenega sklepa ne opusti. In v tem trenutku se je zgodil nepričakovani preobrat. Kralj Nikita je izjavil, da je pripravljen, izročiti Skader brezpogojno velesilam. S tem se je temno oblačje razpršilo na vseh straneh in odstranjena je bila na mah nevarnost, da naša država zgrabi po orožju. Preostaja torej le še razrešitev albanskega vprašanja, ki pa se bo tudi mirnim putem uravnalo po skupni operaciji velesil.

Iz zadnje seje deželnega odbora kranjskega.

Glede vožnje s tovornim avtomobilom med Škofjo Loko in Žirmi je okrajno glavarstvo v Kranju odredilo komisionalni ogled. Ker so se pri tem ogledu naši na progi trije zelo nedostatni mostovi, je okrajno glavarstvo za sedaj prepovedalo vožnjo s polno obloženimi avtomobili. Cestnima odboroma Škofja Loka in

Logatec se navedeni nedostaki naznanijo. K izrednim stroškom za napravo in vzdrževanje te ceste in mostov ima prispevati podjetništvo avtomobilske vožnje.

Občini Žiri se dovoli trimesečni rok za plačilo prispevka k zgradbi hudournikov Račeva in Sora.

Za uravnavo Želimljice se dovoli c. kr. oddelku za zgradbo hudournikov predujem 15.000 K, ki se ima povrniti iz stavbnega zaklada.

Deželni odbor pritrdi, da odda c. kr. komisija za agrarne operacije zgradbo cest Dane-Nadlesk-Pudob, Nadlesk-Stari trg in Žerovnica-Grahovo podjetnikoma Franu Ružiču in Franu Perčiču.

Zgradba mostu na občinski cesti Slovina-Koče se odda tvrdki K. Herzan v Pragi.

Razpiše se korektura ceste Ivančna gorica-Muljava.

Zgradba železobetonskega mosta pri Sv. Janezu ob Bohinjskem jezeru se odda tvrdki Ivan Ogrin v Ljubljani, preložitev ceste Studor-Bohinjska Srednja vas pa Ivanu Markiču v Bohinjski Bistrici.

Zviša se kredit za cepljenje prašičev iz državnega prispevka za povzdigo živinoreje od 6000 na 8000 K. Deželna vlada je določila za cepljenje tarifo 60 h od prašiča (na Štajerskem 70 h).

Za premovanje konj se dovoli c. kr. kmetijski družbi 500 K prispevka.

Ker je na Krasu več pogozdenih nasadov pogorelo, se dovoli izredni kredit 1500 K za novo pogozdenje.

Ker se morajo cevi za deželno elektrarno v Žirovnici izpeljati pod železnico, je c. kr. železniško ravnateljstvo v Trstu delo razpisalo in oddalo tvrdki Redlich in Berger. Zgradba elektrarne bo sedaj hitro napredovala.

Za zgradbo šole v Stranjah, ki je proračunjena na 20.000 K, se dovoli občinam Bisteršica, Županje njiva in Stranje najetje posojila.

Domobrantska topniška vojašnica se bo zgradila na svetu c. kr. kmetijske družbe na Poljanski cesti.

Vpeljava poštnih avtomobilskih zvez se ni izpeljala, ker občine niso hotele prevzeti garancije, ki jo je od njih zahtevala poštna uprava. Vsled tega pride avtomobilni promet popolnoma v roke privatnih podjetnikov.

Glede na neki slučaj se določi, da velja štirinajst-dnevni pritožni rok zoper sklepe občinskega odbora, katerih ni treba javnosti razglasiti, od dneva seje, v kateri se je sklep storil.

Železniški minister ekselenc dr. Forster pride tokom tega meseca inspiciirat belokranjsko železnico. Deželni odbor sklene, da ga sprejme kot gosta dežele Kranjske.

Za letošnje korno streljanje se dovolijo tri častna darila.

Podpolkovnik v pokoju pl. Beneš je podaril deželni muzeju dve veliki fotografiji dveh slik vojaškega slikarja Kocha iz bitke pri Kustoci, na katerih je naslikan pl. Beneš kot poročnik 17. (kranjskega) pešpolka in pešec Marušič.

Provizorni paznik v deželni prisilni delavnici Franc Juršič se imenuje definitivnim paznikom.

Provizornim pisarniškim oficialom se imenuje Ivan Sotelšek, sodni oficiant v Novem mestu.

Deželnim stavbnim adjunktom se imenuje Robert Ballon, stavbnim praktikantom pa Alojzij Tavber, Fr. Marek in Vaclav Heller. Prošnje ostalih prosilcev se obdržijo za pozneje.

Raziskavanje jam.

Občni zbor „Društva za raziskavanje podzemskih jam“ v Ljubljani se je vršil v predavalnici deželnega muzeja v torek 29. aprila t. l. pod predsedstvom ekselence deželnega predsednika barona Schwarzja. Po predsednikovem govoru je poročal društveni tajnik dr. J. Bischof o delovanju društva v letu 1912. Po pretoku treh let, odkar se je ustanovilo društvo, je doseglo navzlic skromnim sredstvom nepričakovano dobre uspehe. Dasi z maloštevilnimi člani, je društvo zvesto zasledovalo vzvišene cilje. Poleg znanstvenega preiskavanja kraških pojavov, stremi tudi za tem, da se odpomore pomanjkanju pitne vode v onih krajih, in skuša ne glede na vse izredne težave najti pot, da bi se odpravile povodnji, ki vsako leto uničujejo pridelke ondotnih rodovitnih kraških njiv. Preiskavanja bodo vplivala tudi na promet tujecev. Društvo išče in je našlo zvezo z znanstvenimi krogi istega stremljenja. Dosedaj se je vršilo preiskavanje v dveh skupinah. Dobropoljsko je vodil prerano umrli dr. Cerik, ki ga sedaj nadomestuje učitelj Kunaver, drugi skupini načeljujeta baron Schönberger in Fr. Wichmann. Program se določi le v velikih potezah, sicer se izvršitev prepušča vsaki skupini. V kratkem času lanskega leta izvršili sta obe skupini zelo veliko delo. Dobropoljska skupina je preiskala 40 prepadov in jam v hribovju okoli Dobropolja. Do podzemskih vodnih tokov se ni posrečilo priti, ker vsi prepadi so končali slepo. Kočevska skupina je preiskala 47 objektov, katerih najlepši je bila friedrichsteinska ledena jama. Cilj preiskavanj druge skupine je podzemeljska pot Rinže. Hidrografična skupina pod vodstvom inženirja Picka je z barvanjem dognala zanimive podzemeljske dotoke Krke in Ljubljaniče. Tajnik se je nato zahvalil v imenu društva podpornikom in delujočim članom društva za trud. Pripravljala se navodilo za preiskovalce podzemskih jam. Po poročilu nekaterih posameznosti je naznanil tajnik, da je bilo leta 1912. 43 članov. Dalje se je spominjal umrlih: dr. Cerka, prof. Orožna in prof. Peterlina. V znak častnega spomina dvignili so se navzočni s sedežev. Končno je dr. Bischof priporočal pridobivanje novih članov temu tako zelo potrebnemu društvu. Društveni blagajnik ravnatelj inženir Turk je sporočil, da je imelo društvo 1519 K 94 h dohodkov, 448 K 6 h stroškov in 1071 K 88 h prebitka. Žal, da ta znesek še daleč ne zadostuje, da bi si društvo moglo nabaviti prepotrebni znanstvenih aparatov in neobhodnega orodja, kar bi znašalo gotovo več tisoč kron. Zato je treba računati na blagodušne podpore. Volitev odbora, ki se je nato izvršila, je imela tale uspeh: ekselenc baron Schwarz, predsednik; muzejski ravnatelj prof. dr. Josip Mantuani, prvi podpredsednik; ravnatelj Henrik pl. Schollmayer-Lichtenberg, drugi podpredsednik; prof. dr. Josip Bischof, prvi tajnik; učitelj Pavel Kunaver, drugi tajnik; ravnatelj inženir Jakob Turk, blagajnik; prof. Milan Pajk in deželni stavbni svetnik Ivan Sbrizaj, odbornika; finančni svetnik dr. J. Ponebšek in vladni svetnik dr. R. Prax-

marer, preglednika. — Po nekaterih nasvetih je bil dnevni red izčrpan in predsednik je dve uri trajajoči občni zbor zaključil.

Balkanski zapletljaji.

Skader izročen velesilam.

Dne 14. t. m. so se izkrcali oddelki čet, ki so imeli zašesti Skader. Skupna četa je bila sestavljena iz 300 Angležev, 200 Francozov, 200 Italijanov, 200 Avstrijcev in 100 Nemcev. Z admiralom Burneyem na čelu je odkorakala četa v Skader. V Skadru se je izvršila izmenjava posadke. Črnogorska garnizija je odkorakala in mednarodni oddelek je zasedel mesto.

Spor med zavezniki.

V Solunu je od prvotne bolgarske posadke 3000 mož ostalo samo še 800 mož. Preden so Bolgari odkorakali, je častnik vojake nagovoril, češ, da se bodo kmalu zopet v Solun vrnili. Tako Bolgari kakor Srbi izvajajo velike vojaške priprave. Bolgarija je že zbrala 100.000 mož med Doiranom in Strumico. Vsak dan prihajajo vojaški vlaki. Ker po železnicah ne morejo prevažati vseh vojakov in vsega vojnega materiala, koraka veliko oddelkov peš v svoje postojanke. Bolgari svojega načrta, vpasti v srbsko ozemlje, ko bodo dovolj močni, niti ne prikrivajo in dobro vedo, da bi Grki Srbom iz Soluna prihitali na pomoč. S pomočjo prebivalstva, ki je onkraj Gumenice do Veleša bolgarsko, upajo zmagati. Ker bi Grki Srbom morali na pomoč skoz sotesko Demir-Kapu, hočejo Bolgari to sotesko zasesti, kjer lahko z 20.000 možmi združitev Grkov in Srbov preprečijo in slednje izolirajo. Srbi so pa med Gumenico in Strumico koncentrirali 40.000 mož, na gričih pri Negotinu so postavili 40 topov, med Strumico in Velešom pa tabori 100.000 Srbov s 100 topovi. Vojake, ki se vračajo iz Soluna in iz Albanije, odpošiljajo hitro v Makedonijo. Splošno se sodi, da izbruhne konflikt med Bolgari in Srbi, oziroma Grki, takoj ko se sklene mir, če ga zadnji trenutek ne preprečijo.

Izgube zaveznikov.

Po službenih podatkih je izgubila Bolgarija v vojski 32.000 mrtvih in 53.000 ranjenih, 3100 vojakov je bilo vjetih. Srbija je imela 20.000 do 27.000 mrtvih in ranjenih, Grška 11.000 do 15.000 mrtvih in ranjenih, Črna gora pa 7000 mrtvih in ranjenih. Mobilizirala pa je Bolgarija 216.000 infanterije, 72.000 specialnih čet (pionirji, tren), 50.000 rezerve, 50.000 domobranstva, dva letnika milice, vsega skupaj z domobranstvom 70.000 mož, 15.000 makedonskih prostovoljcev, 30.000 vnovačenih vojakov iz Makedonije, 70.000 mož za priprego, saniteto in 50.000 mož za varnostno službo.

Kaj je z demobilizacijo?

V skupni ministrski konferenci dne 14. t. m. se po poročilih z Dunaja ni sklenilo, da se odpuste rezervisti domov, le toliko so se dogovorili, da bodo poizvedovali, če so kakšne olajšave mogoče in čakajo nadaljnjih pojasnil v bodočem ministrskem svetu. Če se stanje zniža, bo šlo le za neznatno število v posebnih

okolščinah. Zvišano mirovno stanje za zdaj ostane in se more šele znižati, ko tudi balkanske države svoje armade znižajo na mirovno stanje, ko se sklene mir in ko se rešijo sporna vprašanja med zavezniki, osebno med Srbijo in Bolgarijo, in gospodarsko-politična vprašanja monarhije z balkanskimi državami in s Turčijo. Ko se to izvede, je čas splošnega razoroženja. V dobro poučenih krogih se tudi trdi, da celo potem, ko se razoroženje izvede, ostane zvišano stanje na severovzhodni in jugovzhodni fronti. Višje stanje, ki je obstajalo na južnovzhodni fronti tudi ob normalnih časih deloma pri tam nameščenih četah, se ohrani tako, da bodo rezervisti primerno k orožni vaji pozvani. Upajo, da s primerno razdelitvijo stanja čet povišano preženčno stanje pri obmejnih armadnih zborih trajno vzdrže.

Preliminarnega miru ne sklenejo.

Preliminarni mir se še ne sklene, ker se ga še vse balkanske države branijo podpisati. Bolgarija zahteva mejo, ki naj bi šla od Midije preko Seraja po železniški progi Carigrad-Odrin do Airobola preko Margare in Rešijana do Enosa, tako da ustje Marice popolnoma pripade Bolgariji. Srbija želi korekturo albanske meje, Grčija pa odločitev glede egejskih otokov in južne meje Albanije. Na vsak način želita Srbija in Grčija temeljite diskuzije teh vprašanj tako med zavezniki samimi kakor med njimi in velesilami.

Bilanca balkanske vojne.

Vojna med balkanskimi zavezniki in Turčijo je skoraj končana. Turčiji, nekdanj najmočnejši velesili v Evropi, ostane od njene posesti v izmeri 170.000 kvadratnih kilometrov le še malo čez 10.000 kvadratnih kilometrov ozemlja v Evropi. Popolnoma nepričakovano se je začela vojna za premoč na Balkanu in popolnoma nepričakovano končala. Zanimiva in poučna je vojaška bilanca, ki se jo more sedaj glede balkanske vojne sestaviti.

Bolgarijo, ki je postavila največ in najboljšega vojaštva v vojno (400.000 mož), hočejo Srbi in Grki pri razdelitvi plena oškodovati. Kljub temu, da so izvojevali Bolgari najbolj krvave bitke, ker so morali premagati jedro turške glavne sile in zavzeti največjo turško trdnjavo, se jim hoče pripustiti le 55.000 kvadratnih kilometrov dorastka zemlje. Srbija pa zahteva vse od svojih čet zasedene pokrajine, ki merijo 66.000 kvadratnih kilometrov, kljub temu, da v vsej vojni ni imela nobenih posebnih težav; v bitki pri Kumanovem so ji pomagali celo Bolgari do zmage. Od te bitke naprej niso imeli Srbi pravzaprav nobene resnega nasprotnika več in so lahko okupirali vse pokrajine. Tudi Grki so imeli lažje delo nego Bolgari; v prodiranju proti Solunu so prav lahko zmagovali in pri zavzetju Janine so že srbsko pomoč rabili. Zasedli so okoli 30.000 kvadratnih kilometrov zemlje in zahtevajo poleg tega še Solun. Črnogorci so imeli v bojih pri Skadru 4000, v ostalih bojih pa 2000 mrtvih; ti zahtevajo 800 kvadratnih kilometrov zemlje.

Že iz teh števil se vidi, da je dobitok zemlje balkanske zveze v razmerju z drugimi vojnami izredno velik. Ako primerjamo število vojakov in izgub z dobitkom zemlje, pridemo do zaključka, da Srbija in Grška za pridobljeno zemljo nista preveč ljudi žrtvo-

vali. Srbi so namreč zasedli 60.000 kvadratnih kilometrov in izgubili 20.000 mož, torej na vsake tri kvadratne kilometre enega mrtvega ali ranjenega. Grška šteje 11.000 mrtvih in ranjencev. Bolgarija pa je izgubila 80.000 mož, za kar naj bi dobila le 50.000 kvadratnih kilometrov; prišlo bi torej na vsakih pet kvadratnih kilometrov osem mož. Tudi Črni gori se ni preveč slabo godilo. Pravi, da je izgubila 6000 mož; ali 4000 mož žrtvovala je za Skader, ki ji ne ostane. Iz vsega tega je razvidno, da je Bolgarija največ žrtvovala in da ji hočejo njeni „pošteni“ zavezniki najmanj zemlje pripustiti. To je balkanska „zvestoba“, ki si jo bodo Bolgari pač za bodoče zapomnili.

Tedenske novice.

(Odličен gost v Ljubljani.) Binkoštni ponedeljek se je pripeljal v Ljubljano kraljevska visokost Elija princ Bourbon Parma, stotnik generalnega štaba.

(Iz politične službe.) Okrajni glavar Viktor Parma je dobil naslov in značaj deželno-vladnega svetnika.

(Avtorizacijski izpit) iz kulturne tehnike je položil pri nižjeavstrijskem namestništvu na Dunaju gospod inženjer Dragotin Gustinčič.

(Vojaške vesti.) Za poročnike so imenovani praporščaki: Viljem Apih in Oton Polak, oba pri pešpolku št. 17 v Celovcu. Vladimir Babič pri pešpolku št. 97 v Belovaru, Alojzij Ažman pri pešpolku št. 7 v Gradcu in Karel König pri pešpolku št. 27 v Ljubljani. V zagrebškem koru sta bila imenovana za stotnika Viljem Dereani pri infanteriji in Bogomil Burnik pri artileriji.

(Vojaški godbeni zavod v Kranju.) Gospod Arnold Wlassak v Kranju namerava oživotvoriti godbeno šolo za vojaške gojence. V to svrhu se mu je že podelilo oblastveno dovoljenje. Tečaj bo trajal dvanajst mesecev. Gojenci bodo nosili predpisano vojaško uniformo. Absolvente takih šol sprejemajo c. in kr. vojaške godbe kot vajence (eleve). Vodstvo zavoda, ki ga nadzoruje c. in kr. častnik, je strogo vojaško.

(Tretji tečaj za krojače.) Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem priredi tudi letos v poletni sezoni, in sicer od 7. julija do 14. avgusta v Ljubljani tečaj za krojače in istočasno tudi tečaj za krojačice, oba s celodnevним poukom. Pouk je namenjen predvsem mojstrom in mojstricam, ki izvršujejo obrt samostojno, potem pomočnikom in pomočnicam, ki hočejo postati samostojni. Za sprejem se mora vsak prijavitelj izkazati s potrdilom pristojne zadruga ali pa županstva, da se je pravilno izučil ali da je upravičen izvrševati svojo obrt. Prijave naj se naslove na „Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22“. V vsak izmed obeh tečajev se sprejme k večjemu 25 udeležencev, in sicer po vrsti zglasitve. Zeleti je zato, da se prijave čimpreje, najbolje takoj priglasijo. Za sprejem je plačati 10 K položnine, iz katere se pokrijejo stroški za učila.

(Pozno prejel zakramentsv. birme.) Na binkoštni ponedeljek je bil v stolnici birman 28letni bivši koroški protestant Karel Kilzer, oče treh otrok. Kilzer, ki je lansko leto prestopil v katoliško

vero, prebiva sedaj že eno leto v Mirni na Dolenjskem. Boter mu je bil uslužbenec Kranjske hranilnice gospod Jožef Kurent.

(Poroka.) V Novem mestu se je poročil dne 15. maja gospod Julij Kobé, solastnik trgovine brata Kobé, z gospico Faniko Božičevo.

(Tristoletnica cerkve.) Dne 1. maja je preteklo 300 let, kar je bil položen temeljni kamen sedanji mestni župni cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani. Zgrajena je bila za jezuvite, ki sta jih škof Hren in nadvojvoda Ferdinand poklicala v Ljubljano in ki so potem ostali tu do razpusta njihovega reda.

(Stavbno gibanje v Ljubljani.) Ljubljanski magistratni gremij je dal zopet nekatera stavbna dovoljenja. Bančni ravnatelj Ojuro Rašica gradi novo enonadstropno vilo na vogalu Marmontove in Tobačne ulice. — Karel Polak zgradi prizidek k strojnemu poslopju tovarne na Sv. Petra cesti in vodnjak za obrtne namene. — Elizabetna otroška bolnica si zgradi prizidek. — Teodor Korn na Poljanski cesti napravi prizidek k delavnici. — Ivan Ogorelec namerava manjše prezidave v svoji hiši Pred igriščem in premestitev gostilne na drugo stran hiše. — Jevnikar na Vodmatskem trgu napravi ognjevarno streho namesto slamnate. — Štefan Mencinger prezida dosedanja skladišča trdke Lang za stanovanja. — Šentpetersko župnišče podaljša svojo šupo. — Manjše adaptacije nameravajo Viljem Steinberg, Adolf Kaiser in Ana Bricelj. — Usmiljenke pa prezidavajo šupo in kozolec na Cesti v mestni log. — Uporabno dovoljenje je izdano Simonu Kunčiču za dvojne podstrešnih stanovanj, Adolfu Weinlichu in Ivanu Podboju pa za neke prezidave.

(Iz Škofje Loke.) Ker cesta iz kolodvora na Trati (Škofja Loka) v mesto vsled klancev in drugih nedostatkov ne ustreza več prometu, ki je na imenovanem kolodvoru zelo živahen, gradila se bo nova cesta od kolodvora čez „Kamnitnik“, toda ne naravnost v mesto, temveč za enkrat vsled ovir pri „Štemarjih“, samo do kraja, kjer se stika stara cesta z novo (pred Štemarji). Z gradbo bo kmalu pričela prva podjetniška družba v Ljubljani. Za Trato (kolodvor Škofja Loka) se bo izdelal z ozirom na gorenji promet regulacijski načrt.

(Tedenski živinski semenj.) Na tedenski živinski semenj v Ljubljani, ki je bil dne 7. maja, se je prignalo 525 konj, 373 volov, 157 krav, 46 telet in 556 prašičev za rejo. Med temi je bilo 400 kralne živine. Cene so bile pitanim volom 96 do 108 kron, polmastnim volom 86 do 90 kron za 100 kg žive teže.

(Iz Bele Krajine.) Delo pri železnici vrlo napreduje, ker so delavci bolje plačani nego lani. Poslopja na postajah so bila že pretečeno jesen pod streho, zdaj se snažijo in bodo baje do srede avgusta povsem gotova. Ozidje pri mostu čez Kolpo pri Rosalnicah je dodelano; v kratkem se prične z delom železne konstrukcije. Tudi na Hrvaškem hite z delom, kjer je primeroma zaposlenih več delavcev nego pri tostranskem gradenju. V kratkem bo prodrta tunel pri Orlju, do jeseni pa izdelan. Na hrvaški strani pri Bujnarcih bo kolodvor veliko večji nego pri Metliki. Tudi Rosalničanje dobe postajico baje zaradi sloveče božje poti pri Treh farah o Jernejevem. — Z majem prihodnjega leta bo lahko izročena proga splošnemu prometu.

(Izžrebani porotniki za drugo porotno zasedanje v Novem mestu.) Glavni

porotniki: Pirnat Štefan, gostilničar v Višnji gori; Pavliček Jože, tiskarnar v Kočevju; Šteh Jože, trgovec v Podgorici; Hutter Jože, posestnik v Plöschu; Šetinec Martin, posestnik v Jesenici; Samida Janez, gostilničar v Stari Loki; Valant Janez, posestnik v Praprečah; Sevšek Franc, posestnik v Višnji gori; Kopinič Julij, posestnik v Metliki; Vidmar Franc, posestnik v Gumberku 7; Frkolj Janez posestnik v Vinjem vrhu 1; Bregar Janez, trgovec v Vidmu; Ocepek Jakob, posestnik in gostilničar v Škoflji riži; Kos Jože, trgovec v Stranjah; Havelka Karel, posestnik in gostilničar v Krškem; Smole Ignacij, posestnik v Žubini; Omahen Franc, posestnik v Korenitki; Fajdiga Rudolf, posestnik v Novi štifti; Bradač Janez, posestnik v Podhosti; Gazvoda Franc, posestnik v Gaberju; Hude Alojzij, trgovec v Mirni peči; Klemenčič Janez, posestnik v Stranjah; Sporar Janez, gostilničar na Hribu; Virant Jože, posestnik in župan v Velikih Laščah; Kuhar Rudolf, mizar v Mokronogu; Plut Matija, posestnik na Vrtači; Strniša Franc, posestnik v Toplicah; Repovž Janez, posestnik in trgovec v Št. Janžu; Unetič Jože, posestnik v Sajevcu; Lovrenčič Anton, posestnik in trgovec v Sodražici; Gliha Alojzij, posestnik v Veliki Loki; Mencin Ignacij, posestnik v Čučji mlaki; Zupančič Franc, posestnik in gostilničar v Mirni peči; Strojnik Janez ml., posestnik v Ostrogu; Schober Andrej, posestnik v Lazah; Ilc Franc, posestnik v Gorenji vasi. — Nadomestni porotniki: Žibert Jože, posestnik v Žabji vasi; Drčar Jernej, opekarnar v Podgorici; Dular Franc, posestnik v Valti vasi; Ogoreutz Jože, posestnik in trgovec v Novem mestu; Mramor Miha, posestnik in usnar v Rudolfovem; Zagorc Franc, posestnik v Smolinji vasi; Kastelic Janez, posestnik v Žabji vasi; Smolc Franc, posestnik v Zalogu in Alojzij Šah, posestnik v Češči vasi.

(S c e s t e.) V torek zvečer je zadela v Kolodvorski ulici v Ljubljani srčna kap 73letnega krojaškega mojstra Antona Demšarja iz Škofje Loke. Zgrudil se je in obležal nezavesten. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnico.

(S t r e l a j e u d a r i l a) na Binkoštno nedeljo popoldne med silnim nalivom v kozolec posestnika Ivana Bartola na Hribu pri Loškem potoku. Vžgala ga je takoj. Domača požarna bramba in ostali gasilci so ogenj takoj omejili. Pogorel je del kozolca in mrva. Posestnik je bil zavarovan in ne bo trpel nobene škode. Vsled hudega naliva je izstopila tudi voda in preplavila polje.

(P o h o t n i m o r i l e c i z K r a n j s k e g a v B e r o l i n u z a p r t.) V ponedeljek so našli v nekem berolinskem predmestju v zavoju razkosano truplo nekega dečka. Poizvedovanja, ki so se izvršila, so imela ta uspeh, da so kot sumljivega storilca zaprli 30letnega slugo Jožefa Ritterja, ki je na dečku izvršil pohoten umor. Ritter je takoj vse priznal in trdil, da mu je deček hotel denar izsiliti. V svoji bojzani je dečka umoril. Ritter je rojen v Zagorju in baje tudi tja pristojen.

(U m o r i o t r o k.) V vasi Mitterlaab pri Welsu so potegnili v ponedeljek zvečer iz luže, ki se nahaja na dvorišču kmeta Martina Bauerja, truplo šestletne tesarjeve hčere Ane Geilinger. Občinski zdravnik Walch iz Puchberga je dognal, da otrok ni bil vržen mrtev v lužo. Na vratu se je poznalo, da je neko otroka davil, in tudi na spodnjem delu telesa je imel otrok rane. Sumiti so začeli 19letnega hlapca Al. An-

zengruberja, ki je bil pri kmetu v službi. Hlapec je priznal, da je izvabil deklico na kozolec, vendar pa taji, da bi jo umoril iz pohotnosti. Deklico je le preveč k sebi pritisnil. Kmalu pa je videl, da je otroka zadušil. Oddal so ga sodišču. — Grozen zločin se je izvršil v noči od sobote na nedeljo v Berlinu. V kotu nekega pisoarja v Wilmersdorfu so našli zavoj, v katerem so bile noge deset- do dvanajstletnega dečka. Zvečer so na potsdamskem kolodvoru zopet našli drug zavoj. V tem je bil ostali del dečkovega trupla. Pri truplu, ki je bilo popolnoma nago, so našli tudi dečkovo obleko. Glava je bila z ostrim inštrumentom odrezana. Umorjeni deček je bil sin nekega čevljarja. Policija je mnenja, da je morilec izvabil dečka v kako skladišče, kjer je izvršil zločin. O morilcu še nimajo sledu, vendar pa policija posebno nadzoruje prostore, v katerih se shajajo homoseksualni ljudje.

(N e s r e č a v t o v a r n i z a t o r p e d e.) Povodom inštalacije električnega akumulatorja v tovarni za torpede na Reki je prišel neki delavec v dotiko s 5000 voltov močnim električnim tokom. Delavec je bil v trenutku mrtev.

(S a m o m o r.) V Gorici se je ustrelil 17letni urarski pomočnik Henrik Jekler z Bleda. Vzrok samomoru je bila baje nesrečna ljubezen.

(T a t i n s k i h l a p e c.) Pred štirinajstimi dnevi je prodal 16letni gostaški sin Janez Češnovar nekemu posestniku v Ladji pri Medvodah samokres za 4 K, ki ga je, kakor se je pozneje dognalo, ukradel svojemu delodajalcu na Koroškem. Revolver je bil vreden 56 K. Nadalje je prodal ta prebrisani uzmovič nekemu posestniku zlat prstan za 1 K 60 h, ki ga je gotovo tudi komu izmaknil. Ko pa se je kupec za trenutek odstranil iz hiše, je prodani prstan zopet vzel in jo pobrisal neznanokam.

(Ž e p n a t a t i c a.) Že dolgo časa se dogajajo v Novem mestu ob tržnih dneh vedno žepne tatvine, a tatu dolgo niso zasledili. V ponedeljek pa je videla neka Kokalj, da je znana tatica Marija Kebeľ iz Zlobodola segla sokupovalki v žep in ji bržkone hotela denarnico izmuzniti. Tatico so prijeli in zaprli.

(D e f r a v d a n t a S a j e v i c a v N e w y o r k u p r i j e l i.) Bivši zasebni uradnik Ivan Sajevec v Ljubljani je oskrboval tajniške posle pri abstinenčnem društvu „Sveta vojska“. Pri tem pa je društvu defraudiral okoli 10.000 kron in nato brez sledu izginil iz Ljubljane. Vsled poizvedovanja policije se je dognalo, da se je ubegli defraudant pod imenom dr. Ivan Božič vkrcal na nemški parnik „Kaiser Wilhelm II.“ in se odpeljal v Ameriko. Iz Newyorka poročajo o tej zadevi sledeče: Tajnik avstro-ogrškega generalnega konzulata v Newyorku J. Pataky je dobil brzozavno obvestilo, da potuje defraudant Sajevec pod imenom dr. Miroslava Božiča, ker se mu je posrečilo dobiti listine, glaseče se na to ime. Ko je dospel parnik „Kaiser Wilhelm II.“ v Newyork, se je nahajal gosp. „dr. Božič“ med potniki drugega razreda. „Akademično izobraženega gospoda“ so seveda takoj vzeli na Elli Island. Naselniška oblast na otoku je bila mnenja, da je storila napačen korak, ker je Sajevec prepričevalno zatrjeval svojo nedolžnost. Vendar pa ga ni hotela odpustiti, dokler ni prišel na otok zastopnik avstro-ogrškega konzulata. To se je zgodilo in tajniku Patakyju se je posrečilo, dovesti dozvednega „dr. Božiča“ do priznanja, da je zasledovani defraudant Sajevec. Še tekom tistega dne je nastopil neprostovoljno pot domov v smeri proti Bremenu. Sa-

jevic je bil torej precej hitro razkrinkan ter izročen pravici. Po zadnjih poročilih je defraudant Sajevec že došel v Bremen. Ker ima naša država z Nemčijo boljše pogodbo o izročitvi zločincev kakor z Belgijo, bodo Sajeveca v kratkem prepeljali v zapore ljubljanskega deželnega sodišča.

(Tržaški tatovi.) Posestnik Anton Lozar iz Ajdovščine je prišel v Trst po opravkih. Seveda je obiskal tudi več gostiln in je postal končno precej dobre volje. V ulici Beccherie je naletel na dva neznanca, ki sta se mu predstavila in pridružila kot dva stara dobra znanca. Šli so slaviti veselo svidenje zopet v gostilno, kjer je Lozar kmalo za mizo zaspal. Ko se je prebudil, prijatelj je ni bilo več, pogrešil pa je tudi svojo listnico, v kateri je imel 1200 kron. Tatvino je javil takoj policiji, ki je tatova kmalo izsledila. Zaprli so 31letnega dninarja Andreja Valentiča iz Javorja, pri katerem so našli 847 kron, novo uro, verižico in obleko, ter 67letnega Franca Pegana iz Planine, pri katerem so našli 300 kron. Tatova sta tatvino priznala.

Razne stvari po svetu.

(Vojaški dogodljaj ob ruski meji.) Iz Podwolocijske ob ruski meji poročajo: Pred par dnevi je stal ponoči na mejnem mostu neki avstrijski infanterist na straži. Na ruski strani so se izprehajali trije pijani ruski častniki. Eden od teh je stavil, da bo avstrijskega infanterista razorožil in ga prenesel na rusko stran. Častnik se je na skrivno priplazil do straže in ji skušal izviti puško iz rok. Vojak se je branil z bajonetom ter zabodel ruskega častnika, ki je bil na mestu mrtev. Po poročilu nekega lista je bil infanterist kaznovan, ker je pustil ruskega častnika preblizu k sebi.

(Perzijski princ se smrtno ponesrečil.) Iz Odese poročajo, da se je tam 19letni perzijski princ Abdel Nirza smrtno ponesrečil. Padel je z voza ter bil povožen. Poškodoval se je tako težko, da je na potu k zdravniku umrl. Ponesrečenec je bil brat soproge prejšnjega šaha in je študiral v Odesi. Njegovo truplo prepeljejo v Teheran.

(Milijarderjeva hči se omožila z natakarmem.) Hči milijarderja Reddinga v Baltimore, Nancy, se je v nedeljo preteklega tedna poročila z natakarmem Georgom Lamageon, ki je bil znan pod imenom „lepi Šorž“. Nevestin oče je mnogokrat dejal, da raje vidi, da se hči poroči z navadnim, preprostim delavcem, kakor pa s kakim obubožanim postopačem, ki se baha s svojimi visokimi predniki. Na natakarmja pa pri tem najbrže le ni mislil, vendar je pa kljub temu tudi natakarmja prisrčno sprejel kot svojega zeta in mu izročil vodstvo velike restavracije v Oil City v Pensilvaniji.

(Ministrova hči — mizarški pomočnik.) Hčerka danskega ministrskega predsednika Berntsena gospodična Anny Berntsen je te dni v Kodanju prestala izkušnjo za mizarškega pomočnika. Za to priliko je naredila predalnik iz mahagonijevega lesa. Mizarstva se je učila redno kakor vsak drug vajenec v kodanjski tovarni za pohištvo Horsbøl. Prvo njeno vajensko delo je bila skrinja, ki jo je kupila ruska carica mati. Za gospodinjsko razstavo v Kodanju je naredila pisalno mizo, ki je zelo ugajala. Z gospodično Berntsen sta se pri isti tvrdki učili mizar-

stva tudi gospodični Agneza Torp in grofica Agneza Schack Schackenborg in sta z njo vred prestali pomočniško izkušnjo. Gospodična Berntsen se v kratkem poroči.

(Prva slepa abiturientka na Nemškem.) Gospodična Hilda Mittelsten Scheid, od rojstva slepa hčerka komerčnega svetnika Mittelsten Scheida v Barmenu na Nemškem, je te dni napravila realno-gimnazijsko maturo. Stara je 19 let. Sedaj se vpiše na göttingškem vseučilišču, kjer bo študirala narodno gospodarstvo. Na istem vseučilišču študira matematiko njen istotako slepi brat.

(Kako se spozna vnetje slepiča.) Znaki te nevarne bolezni so predvsem: Nenadna bolečina v spodnjem delu na desni strani trebuha med popkom in kolkom, nenavadna vročina, slabost in bljuvanje in na spodnji del desnega trebuha omejena napetost trebušnih žilic, da se čuti trebuh trd kakor deska. Bolnik, pri katerem se pojavijo ti znaki, naj gre takoj k zdravniku, da ne bo prepozno. Le hitra operacija ga reši gotove smrti.

(Ministeriozen bratomor.) Finančni komisar z Dunaja dr. V. R. Grimaldi pl. Grimburg je te dni obiskal svojega umobolnega brata Antona v blaznici Quarto pri Genovi. Zahteval je, da se brat izpusti iz blaznice, češ da se mu je stanje že dovolj izboljšalo. Ravnatelj blaznice pa je temu ugovarjal in vztrajal na tem, da bosta dva bolničarja spremlila bolnika vsaj do avstrijske meje. Dr. pl. Grimaldi je bil vsled tega videti zelo potr. Ostal je dalj časa sam z umobolnim bratom. Nenadoma se začuje strel, in ko strežniki prihite v sobo, najdejo dr. Grimaldija na tleh klečečega pri okrvavljenem bratu, ki je bil že mrtev. Dr. Grimaldi je kakor zamaknjen poljuboval mrtvega brata. Ko so ga peljali v zapor, se ni nič branil. Drugi dan je pri zaslišanju ves v solzah pravil, da se je strel po nesreči sprožil. Sodijo, da se je dr. pl. Grimaldiju od žalosti zbledlo in je v tem stanju ustrelil brata. Izročili so ga v psihiatrično opazovanje.

(Župan — ropar.) Dne 5. maja je blizu Kanzasa v Ameriki skočil na vlak pacifiške železnice neki moški s krinko na obrazu, udril v spalni voz ter s samokresom v roki zahteval od nekega potnika — znanega bankirja — denar. A bankir je tudi v istem hipu potegnil revolver in začelo se je strašno streljanje. V par trenutkih sta ležala napadenec in napadalec težko ranjena na tleh v krvi. Ko so roparju sneli krinko z obraza, so spoznali v njem župana bližnjega kraja.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

Kmetijski tečaj na kmetijski šoli na Grmu.

(Čebelarski tečaj) priredi kmetijska šola v nedeljo dne 8. in ponedeljek dne 9. junija t. l. s sledečim sporedom:

V nedeljo dne 8. junija od 2. do 4. ure popoldne: Življenje in razvoj čebel. Sovražniki in bolezni. Od 4. do 6. ure popoldne: Izdelovanje domačega in dzierzonovega kranjskega panja ter razkazovanje raznih panjev s premakljivimi satniki.

V ponedeljek dne 9. junija od 7. do 11. ure popoldne: Oskrbovanje čebel. Najvažnejše čebelarsko orodje. Čebelna paša. Pitanje čebel. Popoldne od 2. do

4. ure: Razni panji. Vzgoja matic. Izdelovanje okvirčkov, vlivanje umetnega satja in pritrjevanje z žico. Uporaba medu in voska. — Pouk bo združen s praktičnim razkazovanjem v šolskem čebelnjaku. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj se priglasí po dopisnici pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija) do 2. junija t. l. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjskega povrne ravnateljstvo potne stroške do Novega mesta in 1 K 50 vin. na dan za prehrano. Podpore dobi pa le, kdor zanjo pravočasno prosi in komur se izrecno dovoli.

(Vinogradniški tečaj) priredi kmetijska šola v petek dne 13. in v soboto dne 14. junija t. l. s sledečim sporedom:

V petek dne 13. junija od 2. do 5. ure popoldne: Najvažnejša dela v vinogradu. Trtni škodljivci. Žvepljanje in škropljenje trt.

V soboto dne 14. junija od 8. do 11. ure dopoldne: Zeleno cepljenje in ravnanje s cepljenkami. Izbira gumijevih trakov. Praktično razkazovanje zelenega cepljenja. Popoldne od 2. do 5. ure: Praktične vaje v poletnih delih v šolskem vinogradu v Cerovcih. Razkazovanje škroplilnic in žvepljalnikov. — Kdor se želi udeležiti tečaja, naj se priglasí po dopisnici pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija) do 1. junija t. l. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležnikom-vinogradnikom iz Kranjskega povrne ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in po 1 K 50 vin. na dan za prehrano. Podpore dobi pa le, kdor zanjo pravočasno prosi in se mu je izrecno dovolila.

(Tečaj za pridelovanje krme) priredi kmetijska šola v ponedeljek dne 26. in torek dne 27. maja t. l. s sledečim sporedom:

V ponedeljek dne 26. maja od 2. do 4. ure popoldne: Setev detelje in trave na njivah za dvo- in večletno košnjo. Nakup potrebnega semena. Gnojenje deteljnih mešanic. Praktično razkazovanje deteljnih mešanic na šolskih njivah in v poizkuševališču.

V torek dne 27. maja od 8. do 10. ure dopoldne: Naprava novih travnikov. Najvažnejše trave. Sestava travnih zmesi. Množina potrebnega semena. Praktično razkazovanje semena in razdelitev vzorcev. Od 2. do 4. ure popoldne: Priprava zemlje in posetev travnikov. Poprava slabih setev. Gnojenje in izboljšanje slabih in starih travnikov. Praktično razkazovanje šolskih travnikov in travniških zmesi v poizkuševališču. — Kdor se želi tečaja udeležiti ali s podporo tečaj obiskati, naj se priglasí do 18. maja t. l. pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija).

(Gozdarski tečaj) priredi kmetijska šola v sredo dne 28. in četrtek dne 29. maja s sledečim sporedom:

V sredo dne 28. maja od 1. do 3. ure popoldne: Pomlajevanje in oskrbovanje gozdov. Od 3. do 7. ure popoldne: Poučni izlet v gozdno drevesnico v Bršlinu in v mestni gozd s praktičnimi demonstracijami o pomlajevanju gozdov.

V četrtek dne 29. maja od 6. ure zjutraj do 4. ure popoldne: Poučni izlet v šolska gozda na Vrhovskem in v Podljubnem, kjer se vrše praktična razkazovanja o oskrbovanju gozdov. — Priglasiti se je treba do 20. maja t. l. pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija). Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranj-

skega se dovoli povrnitev potnih stroškov do Novega mesta in podpora za prehrano po 1 K 50 vin. na dan.

(Kmetijski pouk) priredi kmetijska šola na Grmu: v nedeljo dne 18. maja t. l. v Mirni in Trebelnem; v nedeljo dne 25. maja t. l. v Žužemberku. Predavalo in poučevalo se bo o vinarstvu, prašičereji in čebelarstvu.

* * *

Gospodarji in gospodinje! Kmetijska šola na Grmu Vam nudi obilo priložnosti, da se lahko brez težav in skoraj brez vseh stroškov poučite o mnogovrstnih panogah kmetijstva in umnega gospodarstva. Zato je Vaša dolžnost, zlasti v sedanjih slabih časih za kmetijstvo; da se priučite umnega gospodarstva in se v polnem številu udeležujete teh tečajev, pri katerih se bo vsakdo mnogo koristnega in praktičnega naučil. Strokovnjaki na kmetijski šoli se neumorno trudijo za povzdigo kmetijstva na Kranjskem, Vaša dolžnost pa je, da z mnogobrojnim obiskom pokažete, da ste jim za njihov trud in njihovo požrtvovalno delo tudi hvaležni!

Namigi za obdelovanje pese.

Največjega pomena je v vsakem kmetijstvu obdelovanje pese (burgundske ali krmilne pese), ker jo ob zimskem času uporabljamo poleg krompirja za krmiljenje prašičev in tudi za krmiljenje govedi pozimi. Obrodek pese pa prav lahko v izdatni meri povečamo, ako uvažujemo sledeča navodila: Poglavitni pogoj umnemu obdelovanju pese je naravno pravilno obdelovanje zemlje, pravilno in izdatno gnojenje in izbira plodovitnih baž. Kar se tiče obdelovanja zemlje, jo moraš čestokrat prerahljati, da si pesa lahko dobiva hrane iz najglobljih zemeljskih plasti in se vlaga lahko globoko vsrka. Nadalje moraš zemljo dobro povlačiti, da plevel popolnoma iztrebiš; ker pesa le v zemlji, v kateri ni nobenega plevela, dobro uspeva. Pri sajenju rastlin moraš paziti, da jih ne nasadiš pregosto drugo k drugi, ker se sicer med seboj v rasti ovirajo. Gnojitev mora biti izdatna in se priporoča, da pognojiš en oral razen s hlevskim gnojem še s 100 kg 40odstotne kalijeve soli (ali s 300 kg kajnita), s 150 do 200 kg Tomaževe moke (žlindre) in s 100 kg čilskega solitra (ali z 80 kg žveplenokislega amonijaka). Po taki gnojitvi dobe rastline tri glavne redilne snovi, ki so za njihovo rast neizogibno potrebne: kali, fosforovo kislino in dušik, v zadostnih množinah. Smotrenost take gnojitve boš lahko spoznal na izdatno večjem pridelku. Varovati se je pa treba, da ne uporabiš enostransko le to ali ono gnojilo. Posebno važno je gnojenje s 40odstotno kalijevo soljo ali kajnitom, ker zahteva pesa kakor tudi krompir poleg drugih redilnih snovi (fosforove kisline, dušika) prav obilo kalija. To je umevno, če pomislimo, da izčrpa iz zemlje srednja letina 500 centov pese in 130 centov listja na enem hektaru (1¼ oral) 296 kg kalija, 130 kg dušika in 50 kg fosforove kisline, torej skoro šestkrat toliko kalija, kolikor fosforove kisline in več nego dvakrat toliko kalija, kolikor dušika. Ako ne rabiš hlevskega gnoja, pognoji takole:

150 do 200 kg 40odstotne kalijeve soli (ali 450 do 600 kg kajnita), 300 kg Tomaževe moke, 150 do 200 kg čilskega solitra (ali 130 do 170 kg žveplenokislega amonijaka).

Gnojilo raztresi nekaj tednov pred obdelovanjem, izvzemši čilski soliter. Opomniti pa je treba, da žve-

plenokislega amonijaka ne smeš zmešati s Tomaževo moko, katero raztresi osem dni pozneje. Polovico čilskega solitra pognoji osem dni pred sajenjem, polovico pa po prvem okopavanju.

Kot zelo plodovite vrste, ki rode na enem hektaru do 1000 meterskih stotov, so sledeče: Oberndorfer, Eckendorfer, Mamuth, Gelbe-Riesen (tako se zovejo nemški).

Le-te vrste se pri navedeni gnojitvi prav dobro obnesejo.

Podrobnosti.

(Razdeljevanje vzrejevalnih podpor za teleta) se je vršilo dne 13. maja v Domžalah, Ihanu, na Krtini, v Moravčah in Pečah; dne 14. maja v Lokah pri Zagorju, Kandršah, Kolovratu in Izlakah; dne 15. maja v Čemšeniku, Št. Gotardu, Motniku in Špitaliču; dne 16. maja v Komendi, Mekinjah, Stranjah in Šmartnem v Tuhinjski dolini.

Razdeljevanje vzrejevalnih podpor za teleta se vrši: 17. maja ob 8. uri v Lukovici, ob 11. uri v Blagovici, ob 2. uri na Rovih, ob 5. uri v Šmarci; 19. maja ob 8. uri v Podkrajju, ob 10. uri na Colu, ob 1. uri v Šturijah, ob 3. uri v Vipavi; 20. maja ob 7. uri v Št. Vidu pri Vipavi, ob 10. uri v Vremsem Britofu, ob 2. uri v Kalu pri Šmihelu; 23. maja ob pol 8. uri v Podbrezjah, ob 9. uri v Podnartu, ob 11. uri na Posavcih, ob 2. uri v Mošnjah, ob 5. uri v Radovljici; 24. maja ob pol 8. uri v Lescah, ob 10. uri v Begunjah; 26. maja ob 9. uri v Suhorju, ob 11. uri v Radovici, ob 1. uri v Lokvicah, ob 3. uri v Rosalnicah, ob 5. uri v Drašičih; 27. maja ob 7. uri zjutraj v Metliki, ob 10. uri v Podzemlju, ob 11. uri v Gribljah, ob 1. uri v Tribučah, ob 2. uri v Adlešičih, ob 4. uri v Prelokah; 28. maja ob 7. uri zjutraj v Dragatušu, ob 9. uri na Vinici, ob 11. uri na Vrhu pri Vinici, ob 2. uri v Starem trgu pri Poljanah, ob 3. uri v Predgradu, ob 5. uri v Nemški Loki; 29. maja ob 8. uri dopoldne v Črnomlju, ob 11. uri v Semiču; 30. maja ob 7. uri zjutraj na Brezovici pri Zirovnici, ob 10. uri na Koroški Beli, ob 11. uri na Plavžu pri Jesenicah, ob 3. uri na Dovjem; 31. maja ob 7. uri zjutraj v Kranjski gori, ob 9. uri Podkorenem in ob 12. uri v Ratečah. — Komisija se bo vozila z avtomobilom, vsled česar mora biti živina povsod točno na mestu.

(Električni poizkusi v poljedelstvu.) Na nekem posestvu pri Pragi se vrše že dalje časa poizkusi z električnim ožarjenjem enega dela polja. Končni uspeh teh poizkusov je pokazal, da je ožarjena njiva za polovico več obrodila nego sosedna neožarjena, ki je bila sicer popolnoma tako gnojena in obdelana kakor prva. Ožarjenje se vrši s pomočjo žične mreže, skoz katero je napeljan močno napet električen tok. Mreža je več metrov visoko nad zemljo, tako da ne ovira dela. Ožarjenje traja le po nekaj ur na dan in se vrši samo ob hladnejšem suhem vremenu.

(Ali je gnoj kaj vreden, če se nastilja z okleščanim smrečjem?) Najvažnejši del hlevskega gnoja so živalski odpadki, in sicer trdi kakor tudi tekoči. Stelja, bodisi katerakoli, vsebuje silno malo redilnih snovi, vsled česar ne prispeva dosti k dobroti hlevskega gnoja. Smrečje je prav dobra stelja, zlasti če ni drugačne, saj se dobe cele pokrajine, ki rabijo izključno samo tako steljo. Smrečje je le zato

slabejša stelja, ker popije premalo scalnice in se v zemlji razkraja prepočasi. Hlevski gnoj, ki se napravlja s smrečjo steljo, je torej prav dober, vendar iz navedenih vzrokov zaostaja za gnojem iz stelje, ki popije veliko scalnice in se hitro razkraja v zemlji. Na hitro razkrojitev pa se more tudi pri smrečji stelji vplivati z umnim ravnanjem na gnojišču.

(Ali je gnoj res zanič, če se nastilja samo z jelovim in bukovim žaganjem?) Da bi tak gnoj ne bil za nič, je neumestna trditev, kajti stelja, pa naj bo kakršnakoli, sploh neznatno gnoji; poglavitni snovi sta živinsko blato in scalnica, ki ostaneta kar sta, četudi se za nasteljo rabi le žaganje. Stelja deluje v zemlji najbolj v fizikalnem oziru in stelja iz žaganja v vsakem oziru ni najboljša; a kaj se hoče, če se dostikrat in marsikje druge ne dobi. Gnoj, narejen s steljo iz žaganja, se zboljša, če se na gnojišču umno prireja, to je dobro in dovolj časa godi, tlači in z gnojnico poliva, da se žaganje že na gnojišču kolikor mogoče razkroji. Žaganje se namreč zelo počasi razkraja, in sicer tem počasneje, čim bolj je smolnato. Slabo razkrojen gnoj z nasteljo iz žaganja ostane, v zemlji podoran, dolgo časa nerazkrojen ter nudi ugodno in gorko zavetišče različnemu mrčesu, zlasti bramorjem; zato je resnično, da tak gnoj pospešuje razmnoževanje bramorjev.

(Kako se kravo odvadi, da ne bosama sesala?) Ta razvada se more pri kravi le s silo odpraviti. Kravo moramo ali tako privezati, da ne more z gobcem do vimena, kar ni vselej mogoče, ali pa ji dati okoli vratu kakih 20 centimetrov širok obod starega rešeta, in sicer tako, da ne more skloniti vratu in ne doseči vimena. Namesto obroča se priporoča tudi, da se da kravi okoli vratu 20 do 25 centimetrov dolge palice, ki so na obeh koncih nabrane na žici in se kakor ovratnik obesijo okoli vratu. Obroč kakor tudi palice ne puste kravi, da bi sklonila vrat, vsled česar ne more do vimena.

(Trohnoba desk) v hlevu kakor sploh pri vseh stavbah iz lesa se najlažje zabrani, ako lesene dele namažemo z dvoodstotno antinoninovo raztopnino, preden jih uporabimo. To pozneje ponavljamo po potrebi. Medtem ko drag karbolinej smrdi, je antinonin brez duha, zaradi ognja ni nevaren, z njim se lahko maže in tudi za delavca ni nevaren. S pridom se porablja za mazanje lesenega stropa in tudi jasli. Slednje pa smemo mazati z antinoninom le takrat, kadar dobi živina zgolj suho klajo in se v jasli ne spušča voda za napajanje. Sicer moramo jasli, ki smo jih napojili z antinoninom, obiti s pločevino. Da ubranimo kolikor le mogoče tvorjenje mokrote, plesni, razmnoženje mrčesa ter vgneždenje raznih boleznih na stenah in stropu, je priporočljivo, da lesene dele na leto vsaj dvakrat pobelimo z beležem, ki mu dodamo dvoodstotnega antinonina. Antinonin je tudi izborno sredstvo zoper gobe po zidovju.

(Čebulo) hvali neki angleški strokovni list kot pičo za perutnino ter kot zabranjevalno sredstvo in zdravilo za gołtanec, oči in glavo. Perutnini moramo dati na drobno razsekano čebulo, pomešano z moko, na teden dvakrat ali trikrat, kolikor je le hoče požreti. Naše kmetice dajejo tudi malim piščancem na drobno razsekano čebulo, in slišal sem že sam od njih, da ostanejo piščanci potem zdravi in ne dobijo zlasti driske.